

Oddział II Informacyjny

Nr. 57641 / II. Kw. 6

623572 aa
ke

Do

(według rozdzielnika)

Przesyła się przy niniejszym do wiadomości instrukcję umieszczoną w "Izwiestjach" z dn. 23.XI.20 r. odnośnie do nowych metod i sposobów agitacji w Rosji Sowieckiej.

w.z. Szefa Oddziału II

za zgodność:

(-) Przeździecki

major Szt.Gen.

Otrzymują:

K. Libel tyt.

1. B.W.4

2. B.W.5

3. Ewidencja 5

4. Adjutantura Generalna

5. Oddział II Sztabu M.S. Wojsk

6. Propaganda zagraniczna przy Prez. Rady Min.

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA

L: Dz 623572 dnia 21/XII 1920 r.
Ciepł. Wydział

52

54611/a BWF/6

Sposoby agitacji i propagandy

W zaraniu rewolucji prowadzenie agitacji i propagandy było rzeczą zupełnie łatwą. W owych czasach najprzeciętniejszy mówca zdolnym był utrzymać w napięciu i zaskuchaniu audytorjum w ciągu godzin 4. Objaw ten da się łatwo wytłomaczyć: po pierwsze dni te były niewyczerpanym źródłem nowin, odkryć i niespodzianek, dla wszystkich były to wypadki nowe, nieznanne i ciekawe. Po drugie wtedy większa część odpowiedzialnych działaczy partyjnych, prawie wyłącznie poświęcała się sprawie agitacji i propagandy, natomiast teraz kadry te wycofały się i przerzuciły do różnych prac specjalnych, a miejsce ich zajęli młodszy i mniej kwalifikujący się. Po drugie poziom rozwoju mas w ciągu lat trzech znacznie się podniósł, i wymagań, potrzeb i świadomości audytorjum obecnego porównywać w żadnym razie nie można z audytorjum z roku 1917. Zdradza ono poważniejsze i znacznie wyższe wymagania. Wogóle wszelkie systemy i sposoby starzeją się i w skutek swej zgrzybiałości martwieją, stają się nudne i nie osiągają spodziewanych wyników. Omawiając konkretnie metody agitacji i propagandy musimy sobie uświadomić, że ~~masa~~ ^{masa} dawne metody, stosowane w tej dziedzinie w znacznym stopniu przeżyły się i zastąpić je należy świeżymi, młodemi, współczesnymi. Chwila obecna oczywiście te nowe formy znalazła i są one już obecnie bardzo szeroko stosowane w ~~masach~~ ^{audytorjum} codziennej partyjno-politycznej pracy. Do tych nowych form zaliczyć należy:

- 1) Sąd ogólnopolityczny
- 2) Żywa gazeta.
- 3) Polityczną pantomimę.
- 4) Dyskusje polityczne. →

1. Sąd ogólnopolityczny.

Jako treść dla rozpraw sądu ogólnopolitycznego bierze się zwykle

W
Przebieg
223 11 20
Instrukcja
na oddział
propagandy
młodzi

jakieś wydarzenie nowe, współczesne lub do niedawna aktualne. Naprzykład niedawno w różnych miejscowościach odbył się sąd nad Wranglem. Przedewszystkiem audytorjum, zwłaszcza takie, które o sądach nic nie wie, zostaje obznajmione z sensem i znaczeniem ogólnopolitycznego sądu. Następnie przystępuje się do rozpraw sądowych według wszelkich, ogólnie przyjętych praw, obowiązujących w normalnych, głosowanych sądach. Na scenie mamy przed sobą sędziów, oskarżonego, oskarżyciela, świadków, obronę i straż.

Słyszemy - akt oskarżenia, który ogłasza przestępstwo i okoliczności, towarzyszące mu, badanie świadków, mowę prokuratora i obrońcy, ostatecznie słowo oskarżonego. Następnie sąd oddała się na obrady i wkrótce ogłasza wyrok. Cały proces znacznie zyskuje, jeśli nie zostaje przeszarżowany, jeśli ogólny nastrój wytrzymuje napięcie i odpowiada warunkom, towarzyszącym prawdziwym obradom sądowym, jeśli zeznania świadków są urozmaicone, treściwe i niezgodne, jeśli obrońca przytacza jak najbardziej przekonujące argumenty i dowody, które okazują się mitem - obalane i niweczone przez jeszcze żywsze i bardziej przekonujące oskarżenia. Tu oczywiście mam na względzie sąd nad Wranglem, lub wogóle naszym wrogiem przeciwko któremu należy w formie przekonującej wytoczyć i zademonstrować oskarżenia. Lecz sąd może być oczywiście i nad Leninem i nad rewolucją społeczną i t.p. W tym wypadku należy wytoczyć całą ciężką artylerię oskarżeń naszych wrogów, przeważnie drobno-burżuazyjnych partji, argumenty których na pierwszy rzut oka często mają pozory logicznie uzasadnione, poważne i sprawiedliwe. Rozbijając te argumenty trafnie, nie głośkownie, przytaczając te fakty, w które jest tak bogata historia naszej walki ostatniego trzylecia trzyletniej budowy. Żłuda sądu być winna jaknajbardziej rzeczywistą. Należy pamiętać, że im obraz będzie zupełniejszy, tem rezultaty przez nas osiągnięte będą znaczniejsze.

2. Żywa gazeta.

W chwili obecnej brak papieru wzrósł do tego stopnia, że trudno ^w zaopatryć wydawnictwa dziennikarskie, wszystkich żądnych wiadomości, fakt ten spowodował konieczność stworzenia "żywej gazety". Zasadą tego jest: komitet partyjny, oddział polityczny, "jaczejka R.P.K." lub jakiś inny partyjny organ sowiecki organizują kolegijum redakcyjne.

rozdzielają cały materiał dziennikarski, jednemu powierzają sprawy wojenne, drugiemu front pracy, trzeciemu dział kroniki, czwartemu feljetony i t.d. Słowem wszystkie działy rozda się między członków kolegium redakcyjnego lub częściowo przekazuje się je towarzyszom dokooptowanym. Przygotowuje się określone tezy krótkich sprawozdań i próbna prelekcja odbywa się w kolegium redakcyjnym, gdzie koryguje się i wprowadza niektóre zmiany. Następnie członkowie kolegium wygłaszają swe krótkie sprawozdania wobec audytorjum, przy czem każde z tych pp sprawozdań nie trwa w żadnym wypadku dłużej, niż dziesięć do piętnastu minut. Pierwszy jako wstęp podaje krótkie, zwięzłe sprawozdanie z ogólnego stanu republiki, drugi z wypadków wojennych i t.d. Wskazaniem w takich wypadkach jest posługiwanie się mapami, wykresami, szematami. Feljeton musi być wygłoszony ustnie. Całokształt gazety musi zachować formę prostą i popularną, a równocześnie bardzo poważną. Kronikę można zorganizować w ten sposób, aby na scenie nie zjawiali się jeden po drugim (kilku towarzyszy) bądź to odczytując świeże depesze, bądź to podając ustnie ostatnie wiadomości.

Artykuł (przypuszcamy) - o froncie pracy nie koniecznie musi być wygłoszony w formie mowy - może być wypowiedziany w formie rozmowy jednego z członków redakcyjnego kolegium z innym, lub z kółkami, w formie zapytań i odpowiedzi. Przyczem spośród audytorjum można również zadawać pytania w danym przedmiocie. Poezje i utwory poetyckie mogą być ilustrowane tak odpowiednią kłm muzyką.

Następnie oznajmia się publiczności, że skrzynka pocztowa jest otwarta - t.j. publiczność może składać wszelkiego rodzaju pytania, na które redakcja odpowiada później.

Żywa gazeta winna być w ten sposób prowadzona, aby brało w niej udział całe audytorjum - aby publiczność składała notatki, zadawała pytania, wypowiadała się, okazywała swą radość, smutek, zdziwienie, oburzenie i t.d. Jeśli uda się tę rzecz przeprowadzić - "żywa gazeta" może osiągnąć znacznie korzystniejsze wyniki niż zwykła, to też należy, aby członkowie i współpracownicy "żywych gazet" utrzymywali ze sobą kontakt dla porozumiewania się i informowania o wynikach prac i swych spostrzeżeniach, a to dla celów udoskonalenia i postawienia na wysokim poziomie "żywaj gazety" która stanie się czynem doby najbliższej.

3. Polityczna pantomina.

Ten sposób agitacji i propagandy był mniej stosowany jak "sąd ogólnopolityczny" i żywa gazeta". Polityczna pantomina dopiero stawić poczyniła bojaźliwie pierwsze kroki i nie określiła ona jeszcze i nie uświadomiła sobie form doskonałych, ani też odpowiedniego repertuaru i pierwsze próby dają już możliwość wyciągania pewnych wniosków. Polega ona na tym, że przed wami na scenie odgrywają się jakieś ważne wydarzenia polityczne bez dialogów i bez śpiewów - przy pomocy miki, gestów i ruchów. Do tego użyte być muszą doskonałe siły artystyczne, gdyż przy skąpo zarysowującej się grze, pantomina znacznie więcej traci niż "żywa gazeta" lub "sąd ogólnopolityczny" i nawet dać może wprost przeciwne rezultaty, zmienić sens, znaczenie tej nadanej lub innej sytuacji. Jako treść pantominy brać należy tematy jaknajprostsze i zrozumiałe dla nas, w rodzaju tych, które widzimy na najlepszych naszych plakatach. Akcja pantominy może trwać 1½-2 godzin i w żadnym wypadku nie może przemęczać widzów. Baczność uwagę zwracać należy na dekoracje, kostjumi, nie dopuszczać do samowolnego mieszania epok. Pantominę polityczną obserwuje się z wielką uwagą, obrazowe wrażenia zostawiają silny i głęboki ślad. Polityczna pantomina musi znaleźć formę i drogę i specjalny artystyczno-polityczny repertuar.

4. Dyskusje polityczne.

Ta forma agitacji jest żywym oddźwiękiem tych gorących dyskusji, któreśmy 2 lata temu prowadzili ze swymi przeciwnikami partyjnymi - mieńszewikami, eserami, a przedtem nawet z kadetami. Teraz partje te jako potężna, zorganizowana przeciwko nam jednostka nie istnieją. Masy stojące na początku rewolucji, przypadkowo po ich stronie, obecnie przeniosły się do obozu komunistycznego i dlatego zamiast tych niegdys masowych partji - obecnie istnieją tylko grupy inteligencji, kółka przeróżne, niewielkie zjednoczenia.

Ale chwile ciężkie i intensywność w przeżywaniu braków może wpłynąć na łatwość poddania się zacofanych warstw politycznych i włościańskich wpływom narodowych hasań, obiecujących chleb biały i inne. Nieświadomi niezdolni są oprzeć się tym przynętom i często pa-

dają ofiarą bezsensownych obietnic i bezwzględnej demagogji. Polityczna dyskusja pozwala nam niemikosiernie niweczyć te wpływy, rozkładowo działając na masy robotnicze. Dyskusja polega na tem, że nasze siły partyjne występują w roli anarchistów, mieńszewików, eserów i t.d. Rozwijają im właściwą demagogję i usiłują z rozmaitych punktów widzenia uzasadnić ten lub inny absurd. Przedstawiciel R.K.P. obala ich dowodzenia i wyjaśnienia audytorjum podstawy, sens i znaczenie poruszanych tematów. Na tym polu narzucanie tematów jest niemożliwe - stale należy śledzić z napięciem metody konspiracyjne wrogich nam partji, reasumować materiały i już w takiej formie rzucać je w ogień krzyżowy dysputy politycznej. I tu, jak w ogólnopolitycznym sądzie unikać należy przeszarżowania i karykaturalności. Materiał naszych wrogów politycznych, jak również ich uzasadnienia należy traktować zupełnie poważnie z zabarwieniem dydaktycznym, analizować przy pomocy faktów realnych. Te formy agitacji i propagandy dają nam szeroki teren dla prac polityczno-światowych. Formy te są świeże i nowe, a przez to bliskie i zajmujące dla nas. Należy je jaknajszerszej stosować.

"Izwiestja" z dn. 23.XI.20 r.